

Storrökaren skiljer sig från måttlighetsrökaren när det gäller flera personlighetsvariabler. Denna undersökning talar för att storrökaren kan beskrivas som synton, utåtriktad, impulsiv med få asteniska drag men med en allmän trötthetskänsla.

storkonsumenten av cigaretter visade t.ex. utpräglade subsolida drag, hade en ovanligt utåtriktad läggning, mycket få asteniska inslag, en mer än genomsnittlig trötthetskänsla kunde man vänta

sig, att denna individ, om han önskade rökavvänjning borde bemötas med andra metoder för att nå resultat än en rökare ur annan rök-kategori, där beteendemönster och uppsättning personlighetsvariabler var av annan karaktär.

REFERENSER:

- Tibblin, G.: High blood pressure in men aged 50. — A population study of men born in 1913. Acta med. scand. Suppl. 470, 1967.
Hjortzberg-Nordlund, H.: Abuse of alcohol in middle-aged men in Göteborg. A social — psychiatric investigation. Acta psych. scand. Suppl. 199, 1968.

Socialpsykologiska aspekter på rökning

Personlighetsskillnader mellan rökare med olika cigarrettkonsumtion

Alf Nilsson

Lita Tibbling

Det är ett klart samband mellan individens personlighet och cigarrettkonsumtion. Flertalet storrökare kännetecknas av en neurotisk anpassning med överdrivet impulsbeteende.

Studien har utförts av fil.lic. Alf Nilsson, lektor vid psykologiska institutionen i Lund, och med.dr. Lita Tibbling, amanuens vid örönkliniken, lasarettet, Lund.

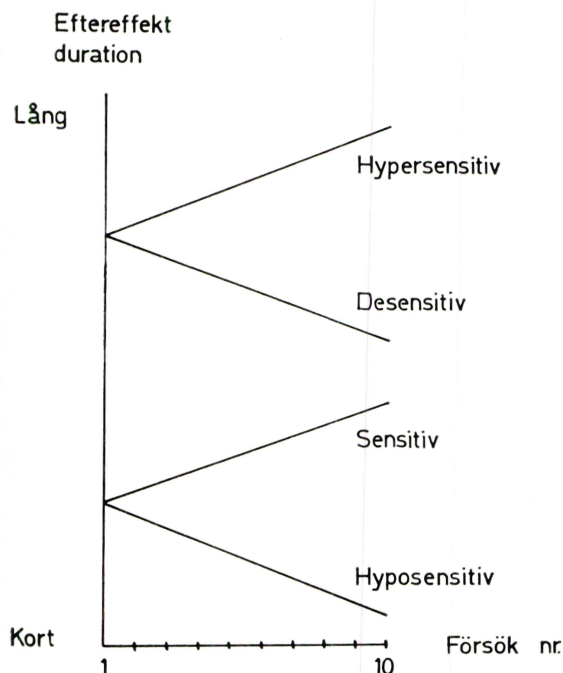
Avsikten med undersökningen var att ställa rökarens cigarrettkonsumtion i relation till deras personlighet. Två olika experimentella metoder för att beskriva individens personlighet användes. Metoderna har utvecklats vid Psykologiska institutionen i Lund.

Relevant information om individens personlighet kan erhållas om man studerar hur individen anpassar sig till en "ny" och "provocerande" situation. Individen utvecklar då en speciell stil i sitt försök att bemästra situationen. Denna an-

passningsstil eller anpassningsprocess kan avslöja grundläggande drag i individens personlighet.

För att studera individens specifika anpassning har bl. a. olika eftereffektfenomen använts. I föreliggande undersökning har en rotatoriskt inducerad eftereffekt, den s. k. *okulogyrala illusionen* (OGI), utnyttjats. Den rapporterade durationen i OGI varierar mellan individer. Vid upprepade försök med OGI har det också visat sig att vissa personer rapporterar en successiv ökning och andra en successiv minskning av durationen. Av

Figur 1. Schematisk figur som visar olika eftereffekt-mönster.

figur 1 framgår de olika mönster som används i OGI och med OGI parallella eftereffektfenomen för att beskriva individens personlighet.

Relationen mellan de fyra eftereffekt-mönstren och resultaten från olika personlighetstest har tidigare studerats (Andersson, 1970; Nilsson och Henriksson, 1967 a, b). De *hypersensitiva* individerna kännetecknas av en "extremt" introvert social-emotionell anpassning. Hos dessa individer förekommer en benägenhet för spänning-ångest. Individerna med *hyposensitivt* mönster kännetecknas av en "extremt" extravert eller primitiv-hysteroid social-emotionell anpassning. Ett utmärkande drag hos dessa individer är ett överdrivet impulsbeteende. Det *desensitiva* och *sensitiva* mönstret indikerar en mera stabil social-emotionell anpassning.

I undersökningen ingick även det seriala *Färg-ord testet* (Smith och Nyman, 1964). Med *Färg-ord testet* studeras den anpassningsstil som individen utvecklar i en konfliktsituation. Fyra olika mönster ligger till grund för beskrivningen av individens personlighet:

S- (stabil) mönster, vanligast i normalgrupp
C- (kumulativt) mönster, vanligast bland patienter med manifest ångest
D- (dissociativt) mönster, vanligast bland patienter med primitiv-hysteroida drag
CD- (kumulativ-dissociativt) mönster, vanligast bland patienter med gravare störningar.
Hur eftereffekt-mönster och Färg-ord testmönster är relaterade framgår av följande uppställning:

Eftereffekt-mönster	Färg-ord testmönster
Hypersensitiv	C och CD
Desensitiv	S
Sensitiv	S
Hyposensitiv	D och CD

Femtiofem cigarrettrökare utgjorde försöksmaterial. Den dagliga cigarrettkonsumtionen, enligt försökspersonernas egen rapport, varierade i materialet från 5 till 40 cigaretter. Cigarrettkonsumtionens storlek var svagt korrelerad med antalet år försökspersonen rökt ($r = 0.30$)*.

De fyra OGI-gruppernas genomsnittskonsumtion cigaretter/dag framgår av figur 2.

Personer med "neurotiska" mönster i OGI röker genomsnittligt fler cigaretter om dagen än personer med "stabila" mönster. Skillnaden mellan hypersensitiva och hyposensitiva å ena sidan och desensitiva och sensitiva personer å andra är signifikant ($t = 2.78$, $p < 0.005$).

Av intresse var att undersöka om "storrökarna" (dagskonsumtion mer än 20 cigaretter) kännetecknades av något speciellt mönster i OGI. Av tabell I framgår hur många personer i resp. OGI-grupp som var "storrökare".

Tabell I. Fördelning av personer med dagskonsumtion < 20 resp. > 20 cigaretter på de fyra OGI-grupperna.

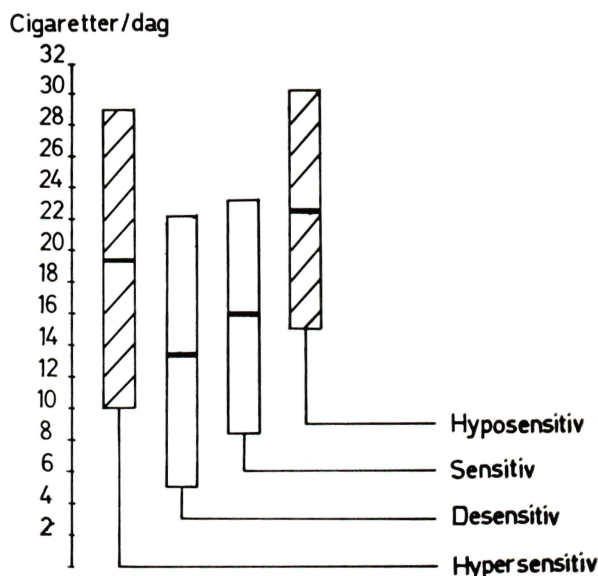
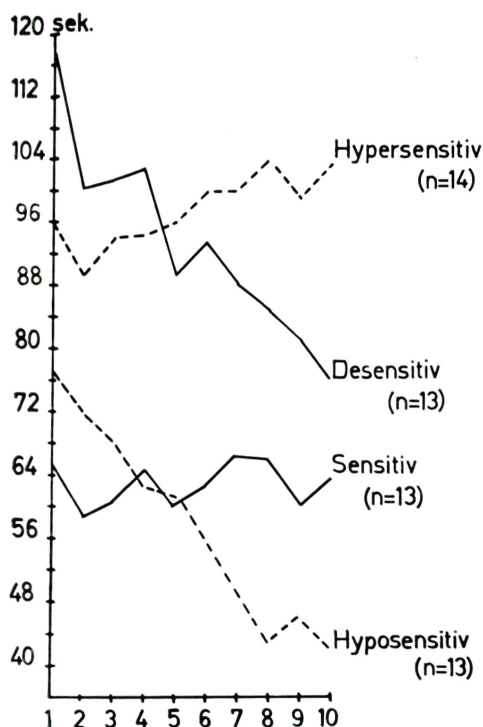
Cigaretter/ dag	OGI-grupp			
	Hyper-sensitiv	Desen-sitiv	Sen-sitiv	Hypo-sensitiv
< 20	10	10	11	3
> 20	4	3	2	10

Jämförelse: Hyposensitiv/övriga

$$X_c^2 = 10.38, p < 0.01$$

Figur 2. Till vänster i figuren genomsnittskurvor för de fyra OGI-grupperna. Till höger i figuren medelvärde och standarddeviation för dagskonsumtionen cigaretter i grupperna.

Okulogyral illusion (OGI)

Signifikant fler hyposensitiva individer var "storrökare" vid jämförelse med individerna i övriga grupper.

Med samma uppdelning som i tabell I som bas, framgår av tabell II hur personerna i materialet fördelar sig på Färg-ord testet.

D- och CD-mönstren förekommer signifikant oftare bland "storrökarna".

Tabell II. Fördelning av personer med dagskonsumtion <20 resp. >20 cigaretter på mönster i Färg-ord testet.

Cigaretter/ dag	Färg-ord mönster			
	S	C	D	CD
<20	23	2	3	3
>20	7	1	6	3

Jämförelse: D, CD/S, C

$$X^2_c = 4.30, p < 0.05$$

I den sista jämförelsen (tabell III) har de båda personlighetsproven kombinerats. Mönstren i proven ställs i relation till två "extremgrupper" rökare (dagskonsumtion mer än 20 resp. mindre än 13 cigaretter).

Skillnaden mellan de båda "extremgrupperna" är påtaglig. Endast två av 17 "storrökare" är utan "neuros"-tecken i personlighetstesten. Tio av 16 "måttliga" rökare är utan något sådant tecken.

Tabell III. Fördelning av personer i "extremgrupperna" på OGI och Färg-ord test i kombination.

A = Hypersensitiv eller Hyposensitiv i OGI
B = C, D eller CD i Färg-ord testet

Cigaretter/ dag	A + B	Antingen A eller B	Varken A eller B
>20	8	7	2
<13	2	4	10

$$X^2 = 9.78, p < 0.005$$

Sammanfattning.

Resultaten tyder på ett klart samband mellan individens personlighet och cigarrettkonsumtion. Flertalet "storrökare" i materialet visade tecken på en typ av neurotisk anpassning, vilken kännetecknas av ett överdrivet impulsbetående. I en tidigare undersökning (Andersson et. al., 1970) i vilken trafikskadebelastade unga bilförare jämfördes med skadefria, uppvisade de skadebelastade bilförarna samma typ av neurotisk anpassning som "storrökarna" i föreliggande material.

För den i denna artikel redovisade undersökningen har ekonomiska medel anslagits från Svenska Tobaksaktiebolaget.

LITTERATUR

- Andersson, A.L. (1970). Personality as reflected in adaptive regulation of visual aftereffect perception. Dissertation summary, Lund Univer.
- Andersson, A.L., Nilsson, A. & Henriksson, N.G. (1970). Personality differences between accident-loaded and accident-free young car drivers. Brit. J. Psychol., to be published.
- Nilsson, A. & Henriksson, N.G. (1967 a). The oculogyral illusion — a form of rotation after-effect — and its relation to the spiral after-effect in repeated trials. Psychol. Res. Bull., Lund Univ., 7, No. 5.
- Nilsson, A. & Henriksson, N.G. (1967 b). Adaptive patterns in the oculogyral illusion and their relations to the serial colorword test. Psychol. Res. Bull., Lund Univ., 7, No. 6.
- Smith, G.J.W., & Nyman, G.E. (1964). The serial colour-world test. A summary of results. Stockholm. Skandinaviska Testförlaget.

Nyhyttan

Kurort och enskilt sjukhem

Storslagen bergslagsnatur — utmärkta promenadvägar — hög och torr barrskogsluft — sjukgymnastik — massage — bad.

Överläkare: Med. Dr G. Smårs.

Behandling av invärtes sjukdomar, mag- och tarmsjukdomar, hjärt- och blodtryckssjukdomar, reumatiska åkommor. Konvalescens och rekreation. Prospekt och upplysningar genom rumsbeställningen. Tel. 0587/604 00.

Postadress: Fack 65, JÄRNBOAS.

Förmynderi eller demokrati- vem ska bestämma?

Samarbetskommittén för socialvårdens målfrågor

kallade samman socialvårdare från hela Sverige till studiedagar i Göteborg i september 1970.

I denna bok presenteras hela protokollet från dessa konferensdagar med alla anföranden och debatter.

Tidigare utkommen: Cirkapris 29:— inkl. moms

SOCIALVÅRD I FRAMTIDEN —
frågeställningar och argument. Ca 9:25 inkl.
moms

TIDEN